

Sygn. akt V KK 336/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)
SSN Marek Pietruszyński
SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

Protokolant Weronika Woźniak

w sprawie **T. H.**
skazanego z art. 200 § 1 k.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
przy udziale prokuratora del. do Prokuratury Krajowej Krzysztofa Urgacza,
w dniu 8 grudnia 2022 r.,
kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze
z dnia 17 marca 2021 r., sygn. akt VII Ka 551/20
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Żaganiu
z dnia 28 lutego 2020 r., sygn. akt II K 887/19,

1. uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do Sądu Okręgowego w Zielonej Górze do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;

2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. D. P., Kancelaria Adwokacka w Ż., kwotę 1180 zł 80 gr, w tym 23% VAT tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postaci

**sporządzenia i wniesienia kasacji oraz obrony w postępowaniu
przed Sądem Najwyższym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Żaganiu z dnia 28 lutego 2020 r. (sygn. akt II K 887/19) T. H. został uznany winnym czynu z art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k., za który wymierzono mu karę 4 lat pozbawienia wolności. Wyrok ten został następnie zmieniony wyrokiem Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 17 marca 2021 r. (sygn. akt VII Ka 551/20) w ten sposób, że podwyższono karę pozbawienia wolności do 6 lat. W pozostałym zakresie wyrok utrzymano w mocy.

Od powyższego prawomocnego orzeczenia kasację wniósł obrońca skazanego, zarzucając temu wyrokowi *„rażącą obrazę przepisów postępowania w postaci art. 433 § 2 k.p.k. z zw. z art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. i art. 425 § 1 k.p.k. polegającą na nienależytym dokonaniu kontroli apelacyjnej zarzutów apelacji z pkt. 1, 2 i 3, a dotyczących obrazy przepisów postępowania w postaci art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. polegających na:*

- a) *Pominięciu zeznań świadka P. C., N. S., A. K., A. S., P. S. oraz oczywistych sprzeczności wynikających zeznań pokrzywdzonej A. C.;*
- b) *Odmowę dania wiary wyjaśnieniom oskarżonego T. H. i zeznaniom M. H., mimo że depozycje tych osób są logiczne, spójne i korespondują z pozostałym materiałem dowodowym w szczególności w zakresie w jakim wskazywali na problemy wychowawcze pokrzywdzonej, utrzymywanie kontaktów ze starszymi mężczyznami, formułowania fałszywych oskarżeń o czyny dotyczące czynności seksualnych;*
- c) *Pominięciu zeznań świadków P. S., H. C., N. S., A. S. w zakresie w jakim wskazywali na motyw działania pokrzywdzonej.*

Przy czym opisane naruszenie mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia w postaci wydania rozstrzygnięcia uniewinniającego oskarżonego od zarzucanego mu czynu, gdyby zarzuty zostały należycie rozpoznane, a wnioski z nich płynące uwzględnione, albowiem zarzuty zmierzały wprost do zakwestionowania zeznań pokrzywdzonej na których oparto orzeczenie.”

W związku z powyższym, skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Prokurator wniósł o oddalenie kasacji.

Kasacja okazała się zasadna w zakresie zarzutu sformułowanego w pkt b), który dotyczył braku rozpoznania zarzutu apelacyjnego nr 2. Zrealizowanie obowiązków wynikających z treści art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. wymaga nie tylko niepomijania żadnego zarzutu podniesionego w środku odwoławczym, lecz także rzetelnego ustosunkowania się do każdego z tych zarzutów oraz wykazania konkretnymi, znajdującymi oparcie w ujawnionych w sprawie okolicznościach, argumentami, dlaczego uznano poszczególne zarzuty zawarte we wniesionym środku odwoławczym za zasadne bądź też za bezzasadne. Do naruszenia tych przepisów może więc dojść wtedy, gdy sąd drugiej instancji pomija w swoich rozważaniach zarzuty zawarte w apelacji lub wręcz ogranicza się do ogólnikowego stwierdzenia, że zarzut jest zasadny lub że jest niezasadny (tak m.in. w wyroku Sądu Najwyższego z 13.05.2022 r., I KK 36/21, LEX nr 3425233).

W apelacji skarżący wskazywał, że na ocenę wiarygodności zeznań pokrzywdzonej i konsekwentnie na ocenę depozycji oskarżonego i M. H. wpływać musi okoliczność, że przed oskarżeniem w niniejszej sprawie, pokrzywdzona była badana ginekologicznie w związku ze sprawą o czyn z art. 200 k.k., która zostać miała umorzona. W apelacji zaakcentowano, że oskarżyciel przyznawał, że takie zdarzenie miało miejsce, potwierdzając słowa matki i ojczyma pokrzywdzonej. Oznaczać to miało, że w istocie wcześniej pokrzywdzona miała fałszywie informować o przestępstwie seksualnym popełnionym na jej szkodę.

Zarzut ten został całkowicie pominięty w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego. Sąd koncentrował się wyłącznie na tym, że nie są wiarygodne te depozycje, które uwypuklają fakt, iż pokrzywdzona utrzymywała relacje ze starszymi mężczyznami i jest dojrzałą seksualnie, oraz że stwarza kłopoty wychowawcze. Przyjęto, że z uwagi na poziom jej rozwoju intelektualnego nie mogła ona podejmować w postępowaniu jakiejś złożonej taktyki dążącej do zdyskredytowania oskarżonego (także w oczach matki).

W kasacji skarżący precyzyjnie opisuje ten mankament, podkreślając, że „w szczególności nie istnieją takie okoliczności w sprawie jak to, że brak błony

dziewiczej u pokrzywdzonej został stwierdzony przy okazji badania ginekologicznego wykonanego w związku z innym oskarżeniem małoletniej pokrzywdzonej o molestowania seksualne swojego ojca, a które zostało później umorzone, a miało miejsce 2 lata wcześniej. Nie istnieje również fakt, że pokrzywdzona dopuściła się już fałszywego oskarżenia o czyny z art. 200 kk. — co było bezsporne pomiędzy stronami — oskarżyciel publiczny przyznał ten fakt na rozprawie, ale okoliczność ta była również obecna w zeznaniach M. H. i wyjaśnieniach oskarżonego. Konsekwencją tych okoliczności była niemożliwość ustalenia wpływu tych okoliczności na inne dowody uznane za wiarygodne, tj. zeznań pokrzywdzonej i dowodu z opinii biegłej D.. Przy czym, w odróżnieniu od działań Sądu Okręgowego w zakresie pierwszego zarzutu apelacji, w zakresie drugiego nie została uzupełniona ocena materiału dowodowego. W zasadzie zarzut 2 apelacji nie został w ogóle rozpoznany. Trudno bowiem mówić o rozpoznaniu zarzutu, gdy wskazuje się, że M. H. jest niewiarygodna, bo widoczne było uzależnienie od oskarżonego, a oskarżony chce uniknąć kary, dlatego jest niewiarygodny.”

Z analizy akt sprawy wynika, że autor kasacji najpewniej nie miał na myśli biologicznego ojca pokrzywdzonej, ale oskarżonego. Niezależnie jednak od tej nieścisłości ani prokurator, ani tym bardziej Sąd działając z urzędu nie zweryfikował tej istotnej kwestii, m.in. dokonując analizy akt tamtego, umorzonego postępowania. Niewątpliwie zagadnienie to wymagało pogłębionej analizy, na co zwracał uwagę już w apelacji skarżący. W niniejszej sprawie skazanie opiera się zasadniczo na osobowych źródłach dowodowych, od wiarygodności których zależy całościowy obraz sytuacji. Jeżeli zatem pojawia się w zeznaniach i oświadczeniu oskarżyciela wątek rzekomo fałszywego uprzedniego oskarżenia przez pokrzywdzoną innej osoby o popełnienie na jej szkodę przestępstwa seksualnego, koniecznej jest zweryfikowanie tego wątku. Ustalić należy wówczas, czy takie zdarzenie mogło mieć wpływ na ocenę przez biegłego, a następnie przez sąd wiarygodności pokrzywdzonej. Jeśli w istocie zidentyfikowano w sprawie konflikt czy daleko idącą niechęć pokrzywdzonej do oskarżonego, to kwestia uprzedniego fałszywego oskarżenia zdaje się być kluczowym elementem oceny relacji osób składających

zeznania w sprawie. Na to wskazuje w kasacji skarżący uwypuklając kwestie motywu pokrzywdzonej do oskarżenia obecnego męża matki.

W tym stanie rzeczy należało uchylić zaskazane orzeczenie i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania sądowi odwoławczemu, który rozpoznając w pełnym zakresie apelację oskarżonego zobligowany będzie do ustalenia, czy faktycznie toczyło się już kiedyś postępowanie w którym weryfikowanoby zarzuty pokrzywdzonej wobec oskarżonego o naruszenie sfery wolności seksualnej, a jeżeli tak, to na ile okoliczność ta ma znaczenie dla oceny wiarygodności zeznań pokrzywdzonej w zakresie istotnym dla dokonania ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie.